

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XVIII.

č.3 (204)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

Obsahom dnešného rozprávania o jednom z mnohých turzovských drotárov je rukopis pani učiteľky HANY JANOTOVEJ (* 9.5.1896 v Trenčíne, † 12.4.1976 v Bratislave). Pôsobila v Turzovke v rokoch 1916 – 1923 a vytvorila ho podľa vlastného rozprávania hlavnej postavy tohto príbehu. Predkladám ho čitateľom v súčasnej gramatickej úprave a iba mierne štylisticky upravený a v zátvorkách doplnený o niektoré faktografické údaje.

Drotár PAVOL BIELČIK z Turzovky

Drotár Pavol Bielčík s rodinou (1934)

Narodil sa 5. januára 1880 v Turzovke, Vyšný Koniec U Piatkov ako nemanželské dieťa, po smrti matkinho manžela. Matkin muž bol richtár Tudík (Ján Tudík bol richtárom v r. 1866 – 1867), mali hospodárstvo na 2 kusy dobytky. Do školy chodil v Turzovke k Pritzovi a Kučišovi do slovenskej celkom šesť rokov. Keď mal trinásť rokov, išiel ako džarek s matkiným švagrom Tudíkom do Maďarska do Pécsu (Páfkostolie). Matka mu na cestu dala 2 kusy plátenej bielizne, cajgové nohavice a kabát, obutý bol do jej starých číziem. Odpreádzala ich sestra, do Čadce išli peši potom už cestovali vlakom cez Szeged a Čabu.

V Pécsi bývali na predmestí, mali jednu izbu, ktorá bola súčasne i dielňou. Pracovali len ručne, v partii ich bolo spolu šesť. Spali na dvoch posteliach a dvaja džarkovia na slamníku, na zemi, varili si na sporáku. Na raňajky mali kávu alebo čaj s chlebom. Obed sa nevaril, jedlo sa čo zostalo, alebo v krčme. Na večer sa varili zemiaky, halušky, kapusta, len v nedeľu sa varilo mäso. Varil vždy starší džarek. Umyvali sa denne, ráno poriadne, večer len ruky. Bielizeň menili týždenne, prala im práčka. Kúpali sa len v lete, v rieke.

Ako džarek sa prvé učil pliesť pasce na myši, potom zhotovoval vešiaky na šaty a učil sa drôtovať hrnce. Neskôr sa naučil zhotovovať i klampiarsky riad, hrnce, pekáče, smetiaky... Asi pol roka len drôtoval, až neskôr sa učil flekovať a cínovať. Každý džarek dostal ráno tovar a išiel ho predávať do mesta. Peniaze odovzdávali denne. Von chodili len na jarmoky a hody a aj vtedy sa na noc vrátili do mesta.

Raz, keď išiel po meste, zazrel šintra (lapač psov, šarha) ako chytá psov a kladie ich do vozíka, na tento účel zhotoveného. Ako sa tak obzerá, zbadal, že šinter chytil psíka jedného pána, ktorý bol s ním na prechádzke, ale bez košíka. Pán prosil šintra, aby mu psíka vrátil, že to je ich miláčik, ale bolo to márne. Keď sa šinter rozbehol za novým psom, on priskočil

Ten tam mal „masterskú“, dielňu so strojmi. Pracovalo u neho 25 robotníkov. (Š. Rudinský bol drotárskym podnikateľom v ruskom Petrohrade, spoluvlastníkom dielne J. Chudeja z Vyskej nad Kysucou, dodávali svoje výrobky aj na cársky dvor). V Petrohrade si nemohol privyknuť, preto sa po ôsmich mesiacoch vrátil domov a šiel zasa len do Pécsu. Vtedy si vzal so sebou aj jedného džarka.

Zarobil denne asi 6 – 7 zlatých čistého. Žene posielal peniaze raz za 2 – 3 týždne, zväčša 20 – 50 zlatých, podľa toho, koľko zarobil. Peniaze neposielal žene priamo, ale Politzerovi (majiteľ obchodu a krčmy v Turzovke). Žena u neho nakupovala a keď jej nestačili poslané peniaze, Politzer jej počkal, vedel, že ich dostane. Domov písal raz za 2 – 3 týždne, pil víno a terkelicu. Keď prišiel domov na návštevu, častoval známymi u Politzera aj 2 – 3 dni.

Deti mal jedenásť, tri zomreli ako malé, ani jedno nie je drotárom. Dvaja synovia sú robotníci, jeden je gazdom, traja synovia študovali a sú úradníkmi. Dcéry sa vydali za gazdov.

Ako ženatý chodil jedenkrát do roka domov. Najčastejšie prišiel okolo Vianoc a zostal doma do jarných prác. Pomohol pri hospodárstve a potom sa vrátil do sveta. Predával nielen svoj, ale aj tovársky tovar. Drôtené košíky, podložky pod žehličky a iné drôtené hračky. Objednával si ich od Žilničiar z Kotešovej, alebo od Gazdika z Budapešti. Ako samostatný drotár už chodil i po dedinách. Opravoval riad i šporáky. Nosil krošnu s náradím, plechom a drôtmi, tovar mal na remeni, prehodený cez plece. Od 1918 roku už nechodil po svete, je doma a gazduje.

Zapísala: H. Janotová, na základe osobného rozhovoru.

Podľa datovania kópie rukopisu predpokladám, že ho pani učiteľka nevytvorila za svojho pôsobenia v Turzovke, ale až neskôr, pri návšteve v roku 1954. Vďaka nej bude mať budúce mestské múzeum dokument, ktorý síce popisuje väčšinou známe fakty o drotároch, ale vo svojom jadre je mimoriadne cenným pre svoju autenticitu.

Ilustračné foto

BLAHOŽELÁME

V tomto mesiaci oslávia významné narodeniny členovia Spolku

Dpt. ŠTEFAN SUČÍK
PopradMgr. JÚLIA MIKŠOVSKÁ
PopradDoc. JUDr. IVAN
GAŠPAROVIČ, CSc.
Čestný občan mesta

Želáme im všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalšom živote veľa šťastia, úspech a rodinnú pohodu. Aj touto cestou im ďakujeme za všetko, čo v prospech Spolku doteraz vykonali.

PRIPOMÍNAME SI

V utorok 1. marca 2015 uplynulo 20 rokov od času, čo v žilinskej nemocnici zomrel významný neurológ, turzovský rodák MUDr. ŠTEFAN COMOREK. (Informácie o ňom sú uverejnené v monografii TURZOVKA krížom – krážom na str. 368 – 369).

V pondelok 7. marca 2015 oslávi polokruhu narodeniny turzovský rodák Ing. Arch. ThLic. FRANTIŠEK KAPUSNÁK, kňaz a misionár. (Informácie o ňom sú uverejnené v monografii TURZOVKA krížom – krážom na str. 372).

Vo štvrtok 10. marca 2015 uplynú 115 rokov od času, čo sa v Turzovke v rodine Gabriela Hoffmanna a Augustíny, rodenej Hochwelder narodili dvojčatá Ferdinand a Samuel. FERDINAND DVORÍN bol známy ako novinár, spisovateľ a divadelník, SAMUEL DVORÍN bol publicistom. (Informácie o oboch súrodencoch sú uverejnené v monografii TURZOVKA 1598 – 1998 na str. 442 – 443).

Vo štvrtok 31. marca 2015 uplynú 390 rokov od smrti ALŽBETY CZOBOROVEJ, vdovy po zakladateľovi Turzovky, palatínovi Jurajovi Turzovi.

POTEŠILO NÁS

Člen nášho Spolku Ing. FRANTIŠEK DLHOPOLČEK, CSc. sa stal novým veľvyslancom SR v Kenskej republike. Poverovacie listiny od prezidenta SR prevzal 15.12.2015

Člen nášho Spolku prof. PaedDr. Mga. et Mgr. VOJTECH DIDI sa stal novým rektorom Akadémie umení v Banskej Bystrici. Prezident republiky ho do tejto funkcie vymenoval 11.02.2016.

POĎAKOVANIE

Aj v čase, keď sa postup pri zriaďovaní Mestského múzea Karola Točíka oproti pôvodným predstavám a dohodám značne oneskoruje, v zmysle našej výzvy naďalej pokračuje prvá etapa zberu a triedenia predmetov a možných exponátov – darov od miestnych občanov. Stále zhromažďujeme listinné dokumenty osobného a rodinného charakteru, fotografie, pohľadnice, knihy, literatúru, predmety z textilu, drobné predmety a pamiatky. Občania ich môžu priniesť do **Klientskeho centra** (Podateľňa MsÚ), MIC, alebo **Mestskej knižnice** (Dom kultúry RJ), kde spolu s nimi zanechajú svoje **kontaktné údaje a adresu**. Po plánovanom obudovaní depozitných priestorov, bude organizovaný v II. etape aj zber väčších a trojrozmerných predmetov v termíne, ktorý oznámime dodatočne.

Naše poďakovanie dnes patrí pánovi JÁNOVI HALAGAČKOVI z Klokočova – Riečok za darovanie cenného vojenského dokumentu zo začiatku minulého storočia z pozostalosti jednej drotárskej rodiny a Členskej knižky č. 188 Úverného družstva v Turzovke (zal. 1921).

Ďakujeme tiež pani ANNE MADAJOVEJ z Turzovky – Vyšného konca za viaceré dokumenty z pozostalosti po významnej osobnosti, kolárovi, neskoršom partizánskom veliteľovi Jánovi Dorociakovi – Podlipanovi.

VÝZVA

Spolok priateľov Turzovky aj pre tento rok splnil všetky podmienky na to, aby sa stal **prijímateľom 2 % podielu zaplatených daní z príjmov právnických a fyzických osôb**. Vyzývame všetkých členov Spolku, ale aj našich čitateľov, sympatizantov, partnerov a sponzorov, aby pri podávaní vlastného daňového priznania za rok 2015, nezabudli do rubriky **VYHLÁSENIE, ako prijímateľa podielu uviesť naše občianske združenie**. Príjem 2 % podielu je významnou zložkou nášho skromného rozpočtu z ktorého realizujeme všetky aktivity. Každému, kto sa rozhodne venovať nám svoj podiel, rovnako aj Vaším rodinným príslušníkom, priateľom a známym, ktorých v našom mene vyzvete na takúto pomoc, budeme vďační. Okrem Vášho šlachetného úmyslu prispieť na dobrú vec je však potrebné, aby ste do príslušného **VYHLÁSENIA v tlačive daňového priznania uviedli tieto požadované údaje:**

IČO: 36144517

Právna forma: OZ podľa zákona č. 83/1990 Zb.

Obchodné meno (názov): SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY
Ulica: Jašíkova Číslo: 56 PSČ: 023 54 Obec: Turzovka

2%

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolokpriatelovturzovky.sk
Korešpondenciu zasielajte na e-mail: gajdicar@tmn.sk